

פנינים
הרב אברהם מרדכי וינשטוק
פורסם ב"המבשר תורני"

בתר מקח אזלינן – בתר מעות אזלינן (מט, ב)

אונאת מוכר ואונאת לוקח

על פי רוב דרכו של מקח וממכר הוא באחד משני אופנים, או שהמוכר מוכרח למכור והקונה אינו לחוץ לקנות, או להיפך, שהקונה או שלחוץ ומוכרח לקנות, והמוכר הוא שאינו לחוץ למכור. במקרים אלו שכיחה האונאה, שכן כשהמוכר או הקונה רואים את גודל הנחיצות שבקנין אצל זה שמנגדם, קל להונותו. לעומת זאת כששניהם אינם לחוצים לערוך את הקניין, או להיפך כששניהם לחוצים לזה, אז האונאה אינה שכיחה כל כך, שהרי המוכר יודע שאם ירצה להונות את הקונה לא יסכים לקנות ממנו, שהרי יודע שגם הוא לחוץ למכור.

על פי דברים אלו ביאר המגיד מדובנא (משלי יעקב' פרשת בהר) את הפסוק (ויקרא כה, יד), "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו" – כשהמוכר הוא המוכרח למכור – ראויה העסקה להיקרא 'ממכר', וכשהקונה או המוכרח לקנות ראויה העסקה שתקרא 'קנין', והזהירה התורה שאף שבאופנים אלו מצויה האונאה, אין לעשות כן.